

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان
با صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان

The Relationship between Metacognitive and Self-Efficacy
of Teachers and their Professional Qualifications

Marzieh Dehghani

Mohammad Javadipour

Saeid Islamdost

مرضیه دهقانی*

محمد جوادی‌پور*

سعید اسلام‌دوست**

چکیده

Abstract

This study aimed to investigate the relationship between metacognitive beliefs and self-efficacy in elementary school teachers and their professional skills of Orumieh city. The population of this study was all 984 elementary school teachers of second region of Orumieh, so 276 of them were chosen according to Kocran formula. Three metacognitive beliefs, professional competence and Sherer's Self-efficacy scale questionnaire were used for this research. The reliability of these questioners were calculated according to Cronbach's alpha test. Pearson correlation and multiple regression and independent t were used for statistical analyze. Findings indicated that there is a meaningful relationship between professional qualifications and self-efficacy and metacognitive beliefs. It also indicated that there is a relationship between teachers' metacognitive and self-efficacy and there isn't any relationship between these subscales and gender. Also there was a difference between metacognitive beliefs and teachers experiences but there wasn't any relationship between professional qualification and self-efficacy and teachers experiences. Marital status showed a meaningful difference between teachers in this research.

Keywords: professional qualifications, metacognitive beliefs, Self Efficacy, teachers, elementary

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان دوره ابتدایی شهرستان ارومیه با صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان است. جامعه آماری این پژوهش، کلیه معلمان ابتدایی ناحیه 2 شهرستان ارومیه به تعداد 984 نفر بود که با توجه به فرمول کوکران، تعداد 276 نفر از آنها به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این تحقیق از سه پرسشنامه باورهای فراشناختی، سنجش صلاحیت حرفه‌ای و مقیاس خودکارآمدی شرر استفاده شد. روایی ابزار پژوهش بر اساس نظرات اساتید و همچنین پایایی آن با استفاده از آلفای کرانباخ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل آماری از همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه و t مستقل استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که بین صلاحیت‌های حرفه‌ای با باورهای فراشناختی و خودکارآمدی رابطه معنی‌داری وجود دارد و بین باورهای فراشناختی با خودکارآمدی معلمان نیز ارتباط معنی‌دار است. همچنین نتایج بیانگر این بود که بین هیچ یک از متغیرها با توجه به جنسیت، تفاوت معنی‌داری وجود نداشت. لیکن بین باورهای فراشناختی با سابقه تدریس تفاوت مشاهده شد، اما بین صلاحیت حرفه‌ای و خودکارآمدی با سابقه تدریس، تفاوت معنی‌داری نبود. وضعیت تاهل نیز تفاوت معنی‌داری را بین معلمان در این پژوهش نشان داد.

واژه‌های کلیدی: صلاحیت‌های حرفه‌ای، باورهای فراشناختی، خودکارآمدی، معلمان، دوره ابتدایی

email: dehghani_m33@ut.ac.ir

* عضو هیات علمی دانشگاه تهران

** کارشناس ارشد آموزش بزرگسالان دانشگاه تهران

Received: 20 Aug 2013 Accepted: 6 Nov 2014

پذیرش: 93/8/15

دریافت: 92/5/29

مقدمه

به طور کلی بقاء، دوام و پیشرفت هر جامعه به کارایی و کیفیت تعلیم و تربیت آن جامعه بستگی دارد. هر کشوری به استادان و معلمان با انگیزه و کارآمد به عنوان یکی از ارکان تعلیم و تربیت نیاز دارد تا بتواند جوانان خود را در قالب نظام تعلیم و تربیت پرورش دهد و برای آینده‌ای بهتر آماده کند (سلمانی دستجرد و همکاران، 1387). در نظام آموزش هر کشور و به خصوص در دوره ابتدایی، معلمان مهمترین منابع نیروی انسانی را تشکیل می‌دهند. یاد دادن برای یاد گرفتن، عمده‌ترین کار معلم است که از عهده معلمان کارآمد بر می‌آید. برای معلم حرفه‌مند، یادگیری‌های دانش‌آموزان دریچه باز و روشنی است که می‌تواند از درون آن، توان و مهارت حرفه‌ای خودش را آشکارا ببیند، بیازماید و ارتقا بخشد (رؤوف، 1388). به باور بسیاری از صاحب نظران، زیباترین اصلاحات در تعلیم و تربیت بدون برخورداری از معلمان کارآمد و با صلاحیت میسر نخواهد شد (یوسف‌زاده و معروفی، 1389). تحقیقات نشان داده‌اند که افراد با خودکارآمدی بالا، توانایی‌هایی فراشناختی را بیشتر به کار می‌گیرند (وانگا و همکاران، 2008). در واقع هر چه باور فرد به توانایی‌های خود بیشتر باشد، بهتر می‌تواند موقعیت‌های گوناگون را تحلیل کند که این تحلیل نقش سودمندی در فرایندهای فراشناختی دارد. به عبارتی این افراد هستند که باورهایشان را در زمینه توانایی‌های خود شکل داده و به طور فعال آن‌ها را مورد تجدید نظر قرار می‌دهند. بنابراین، آنچه حائز اهمیت است فرمول‌بندی پردازش شناخت درونی و قوانین و مکانیسم‌هایی است که موجب می‌شود تا افراد به تعبیر و تفسیر باورهای خود پردازند (اندوز، 1385). این امر در واقع همان فراشناخت است که فلاول (1977) و موسس و بیرد (2002) آن را هر نوع دانش یا فرآیند شناختی می‌دانند که در آن ارزیابی، نظارت یا کنترل شناختی وجود داشته باشد.

نظریه پردازان مختلف، فراشناخت را به گونه‌ای کم و بیش متفاوت طبقه‌بندی کرده‌اند. دانش فراشناختی ترکیبی از نظریه‌های طرحواره‌ای و نظریه پردازش اطلاعات بوده که بر شناخت‌هایی تأکید می‌نماید که فرد درباره نظام پردازشی خویش دارد و معمولاً عقاید و باورهایی را که فرد در مورد پردازش شناختی خود دارد، مشخص می‌کند و منجر به انتخاب راهبردهای سطح بالا می‌شود (آنتونیتی، کلمبو و لوزوتسو، 2008). به طور کلی، مهارت‌های عمده فراشناختی را می‌توان در پنج دسته: برنامه‌ریزی، کنترل و نظارت، نظم‌دهی، تفکر و مسئولیت‌پذیری خلاصه نمود. بسیاری از صاحب‌نظران از جمله جکوبسن¹ بر این عقیده هستند که هرگونه اصلاح در نظام تربیتی مستلزم در نظر گرفتن یافته‌های پژوهش‌های فراشناختی و استفاده از آن‌ها در برنامه‌ریزی آموزشی است. مهارت‌های فراشناختی در انواع فعالیت‌های شناختی، از جمله رد و بدل کردن اطلاعات به صورت کلامی، ترغیب کلامی، درک و مفهوم مطالب، ضرورت خواندن، نوشتن، توجه، ادراک، حافظه، فراگیری زبان، حل مسأله، شناخت اجتماعی و اشکال مختلف خودآموزشی و کنترل خود، نقش مهمی ایفا می‌کند (به نقل از: مهر محمدی، 1384).

¹. Jkvsbn

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

باورهای خودکارآمدی امروزه در جنبه‌های مختلف زندگی، جایگاه والایی داشته (مادوکس، 2002) و در طرز تفکر افراد، چگونگی رویارویی با مشکلات و تصمیم‌گیری نقش مهمی دارد (دویک، 1998). به گفته شولتز (1386) افراد دارای خودکارآمدی ضعیف به جای برخورد با موانع، از آن‌ها اجتناب می‌کنند و به صورت غیر واقع بینانه معیارهای بالایی برای خود بر می‌گزینند که منجر به شکست پیاپی آنان می‌شود (کارشکی و پاک مهر، 1390). باورهای خودکارآمدی، بیشتر به عنوان مؤلفه‌های اصلی رفتار و به خصوص تغییر رفتار توصیف می‌شوند (سانگ، والک، براک و تاندر، 2010). تیئرنی (2002) معتقد است خودکارآمدی یعنی باور فرد به توانایی‌اش در ایجاد پیامدهای خلاق. باندورا (1986) خودکارآمدی را باور افراد به توانایی‌هایشان برای انجام یک کار خاص می‌داند، چنانچه در پژوهش‌های صورت گرفته خودکارآمدی ادراکی معلمان با افزایش انگیزه دانش‌آموزان و گرایش مثبت به مدرسه همبسته است (میسکل و مک دونالد، 1986). خودکارآمدی معلمان همچنین می‌تواند عاملی برای افزایش کارآمدی دانش‌آموزان، افزایش درگیری آن‌ها در فعالیت‌های کلاسی و کوشش‌های آن‌ها در رویارویی با مشکلات و به نوعی تایید صلاحیت حرفه‌ای آنان باشد (راس، 1986). بررسی پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد که خودکارآمدی یکی از مهمترین عوامل تنظیم رفتار است که سبب خود تنظیمی و بهبود کیفیت زندگی می‌شود و افراد را برای رویارویی با موقعیت مبهم و چالش برانگیز آماده می‌سازد؛ زمینه شناسایی ظرفیت‌های واقعی را فراهم می‌سازد و میزان اعتماد به نفس پذیرش خود افراد را افزایش می‌دهد. یوسف زاده و همکاران (1390) در پژوهش خود دریافتند که میزان تمرکز بر هدف، تعمق بر هدف، انگیزش درونی، مهارت حل مسأله و خود ارزشیابی دانش‌آموزانی که تحت آموزش مهارت‌های فراشناختی قرار داشتند از دانش‌آموزانی که فاقد این آموزش‌ها بودند، بیشتر است. کارشکی و پاک مهر (1390) در پژوهش خود به این نتایج رسیده‌اند که همبستگی معناداری بین فراشناخت و خودکارآمدی دانشجویان وجود دارد ($r=0/49$, $p<0/001$) و 24% واریانس، باورهای فراشناختی دانشجویان از طریق باورهای خودکارآمدی، قابل پیش بینی می‌باشد و بین میانگین نمرات فراشناخت و خودکارآمدی دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد، به طوری که دختران در فراشناخت و خودکارآمدی نسبت به پسران در سطح بالاتری قرار دارند. در سایه آموزش مهارت‌های باورهای فراشناختی و خودکارآمدی می‌توان مهارت تصمیم‌سازی، تعامل سازنده با دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی، عمق‌نگری، قضاوت سازنده، احترام به تضاد علایق، همزیستی مسالمت آمیز و خود کنترلی و خود ارزشیابی را بهبود بخشید (یوسف زاده همکاران، 1390). داشتن باورهای فراشناختی و خودکارآمدی بالا به طور مستقیم در افزایش صلاحیت و شایستگی در زمینه رفتار حرفه‌ای معلمان تاثیر دارد، به طوری که حضور معلمی با باورهای فراشناختی و خودکارآمدی بالا باعث بهبود فرایند یادگیری دانش‌آموز خواهد شد. در نشریه شماره 164 دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی 1370 تحت عنوان صلاحیت‌های حرفه معلمی آمده است که هر معلم لازم است دارای صلاحیت‌های زیر باشد:

- 1- صلاحیت‌های شناختی: منظور، مجموعه دانش‌ها، مهارت‌های فکری و شناختی است که انتظار می‌رود هر فرد در پایان دوره تربیت معلم و یا دوره‌ی آموزشی به آنها دست یافته باشد.
 - 2- صلاحیت‌های عاطفی: این صلاحیت‌ها بیانگر علایق، نگرش، رغبت‌ها، نظام ارزشی و اعتقادی است که انتظار می‌رود دانشجوی تربیت معلم و یا کار آموز هر دوره‌ی آموزشی در ارتباط با حرفه‌ی خود در پایان دوره به آنها دست یافته باشد.
 - 3- صلاحیت‌های عملکردی: شامل آن دسته از مهارت‌ها و اعمال آشکاری است که انتظار می‌رود در تربیت معلم دانشجویان و یا در دوره‌های ضمن خدمت کار آموزان در پایان دوره از خود بروز دهند.
 - 4- صلاحیت‌های تأثیرگذاری: این صلاحیت‌ها شامل آن دسته از توانایی‌های معلم است که در نهایت منجر به تغییر مطلوب در بینش، منش و کنش دانش‌آموز می‌گردد. این صلاحیت برآیند صلاحیت‌های شناختی، عاطفی و عملکردی است که در فرایند حرفه معلمی از یک معلم توانمند و کارآموز بروز خواهد کرد (صافی، 1376).
- هونگ و همکاران (2008) ناهماهنگی بین صلاحیت‌های تربیت معلم پیش از خدمت و صلاحیت‌های مورد نیاز تدریس معلمان ضمن خدمت را بررسی کردند. با استفاده از تحلیل عاملی صلاحیت‌های معلمان در شش دسته اصلی توانایی فکری، سیستم ارزشها، مهارت‌های بین فردی، توانایی مدیریت، توانایی حرفه‌ای و ویژگی‌های شخصیتی دسته‌بندی شد.
- اکبری (1390) در پژوهش خود نشان داد که بین میزان برخورداری از صلاحیت حرفه‌ای و خودکارآمدی ارتباط معنی‌داری وجود دارد. نتایج همچنین حاکی از این بود که صلاحیت حرفه‌ای مردان و زنان با هم برابر، و در مورد متغیرهای دیگر، خودکارآمدی مردان را بالاتر از زنان و انگیزش پیشرفت زنان را بالاتر از مردان نشان داد. یافته‌ها نشان داد که خودکارآمدی و انگیزش پیشرفت معلمان با سابقه‌ی کمتر، بیش از سایرین است، ولی در مورد صلاحیت حرفه‌ای و سابقه تدریس رابطه‌ای مشاهده نشد. به نظر می‌رسد که خودکارآمدی با توجه به سن و جنس تفاوت دارد. مردان به طور متوسط در مقایسه با زنان از خودکارآمدی قوی‌تری برخوردارند و تفاوت‌های جنس تا 20 سالگی به اوج خود می‌رسد و در سال‌های بعد کاهش می‌یابد. در هر دو جنس، خودکارآمدی در سراسر کودکی و اوایل بزرگسالی افزایش یافته، در میان‌سالی به بالاترین حد خود رسیده، و پس از 60 سالگی کاهش می‌یابد (والتسن و همکاران، 1987، به نقل از: اعرابیان و همکاران).
- در بعد استفاده از مواد آموزش به عنوان یکی دیگر از پارامترهای صلاحیت حرفه‌ای، برخی از پژوهش‌ها نظیر مهرمحمدی (1368)، عباسی (1380)، لشکری (1382)، قهرمانی (1383)، آتشک و ماه-زاده (1389) نشان می‌دهند که عواملی نظیر کمبود امکانات و منابع آموزشی لازم و ضعف در استفاده از مواد کمک آموزشی مانع از این شده که معلمان بتوانند از مهارت‌های خود به خوبی استفاده کنند. مجموعه این عوامل می‌تواند باورهای خودکارآمدی معلمان را تقلیل دهد.
- از آنجا که ویژگی‌های ذکر شده می‌توانند تقویت شده و ارتقاء یابند، پرداختن به آنها توسط برنامه-ریزان می‌تواند نتایج مثبتی در ابعاد مختلف تعلیم و تربیت به وجود آورد که مهمترین بُعد آن اصلاح و

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

بهبود در فرآیند آموزش و پرورش است. در همین راستا، تحقیق حاضر با توجه به اهمیت و جایگاه معلمان ابتدایی به بررسی رابطه باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با صلاحیت حرفه‌ای آنان می‌پردازد. در واقع این تحقیق با بررسی باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان درصدد پیش‌بینی صلاحیت حرفه‌ای آنان است. لذا مطالعه حاضر در پی دستیابی به پاسخ این سئوالات است:

آیا بین باورهای فراشناختی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی رابطه وجود دارد؟

آیا بین خودکارآمدی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی رابطه وجود دارد؟

آیا بین خودکارآمدی معلمان دوره ابتدایی با باورهای فراشناختی آنان رابطه وجود دارد؟

سهم هر یک از باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان دوره ابتدایی در پیش‌بینی صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان به چه میزان است؟

آیا بین باورهای فراشناختی، صلاحیت‌های حرفه‌ای و خودکارآمدی معلمان با توجه به جنسیت، سابقه تدریس و وضعیت تاهل آنها تفاوت وجود دارد؟

روش

پژوهش حاضر از جمله تحقیقات توصیفی (غیر آزمایشی) و از نوع همبستگی می‌باشد و بر اساس هدف، در زمره تحقیقات کاربردی قرار دارد. جامعه آماری این پژوهش کلیه معلمان مقطع ابتدایی ناحیه 2 ارومیه در سال تحصیلی 91-92 به تعداد 984 معلم می‌باشد. حجم نمونه‌ی آماری با توجه به فرمول کوکران به تعداد 276 نفر برآورد، و برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد.

ابزار

جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از سه مقیاس پرسشنامه باورهای فراشناختی، سنجش صلاحیت حرفه‌ای و مقیاس خودکارآمدی شرر به شرح زیر استفاده شده است:

پرسشنامه باورهای فراشناختی: یک مقیاس 30 گویه‌ای خودگزارش دهی است که باورهای افراد درباره تفکرشان را می‌سنجد. این مقیاس بر پایه الگوی کنش اجرایی ولز و متیوس (1996) تدوین شده است (ولز، 1997؛ به نقل از: ولز و کاتریت و هاتون، 2004) و مقیاس دارای پنج خرده مقیاس می‌باشد که عبارتند از: 1) باورهای مثبت درباره نگرانی، 2) باورهای کنترل ناپذیر و خطر، 3) باورهای درباره کفایت شناختی 4) باورهای فراشناختی عمومی منفی در ارتباط با نیاز به کنترل، و 5) باورهای فراشناختی در ارتباط با خودآگاهی شناختی. همه خرده مقیاس‌ها به صورت مستقیم نمره‌گذاری شده و نمره‌های بالاتر نشان‌دهنده سطوح بالاتر در هر یک از زیر مقیاس‌ها می‌باشد. دامنه نمره‌ها برای هر یک از زیر مقیاس‌ها بین صفر تا هجده قرار دارد. این پرسشنامه پرسش‌هایی هم چون «من دائماً از افکارم آگاهم و به حافظه‌ام اعتماد ندارم» را در بر می‌گیرد. پاسخ‌ها در این مقیاس بر اساس مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت (از 1: موافق نیستم تا 4: کاملاً موافقم) محاسبه می‌شود.

این پرسش‌نامه توسط ولز و کارترایت ساخته شده است و شیرین‌زاده (1387) این پرسشنامه را برای جمعیت ایرانی ترجمه و آماده نموده است. ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس در نمونه ایرانی 0/91، و

برای خرده مقیاس‌های کنترل ناپذیری، باورهای مثبت، وقوف شناختی، اطمینان شناختی و نیاز به کنترل افکار به ترتیب در نمونه‌ی ایرانی 0/86، 0/87، 0/81، 0/80، 0/71 گزارش شده است. پایایی خرده مقیاس‌ها در پژوهش حاضر بر اساس آلفای کرونباخ در دامنه‌ای 0/74 تا 0/80 به دست آمد. همچنین آلفای کرونباخ برای کل مقیاس 0/87 به دست آمده است.

مقیاس خودکارآمدی عمومی شرر (GSES): این پرسشنامه جزء پرسشنامه‌های استاندارد شده می‌باشد. هدف از اجرای این پرسشنامه، اندازه‌گیری خودکارآمدی عمومی است. این مقیاس توسط شرر و همکاران با هدف تهیه ابزاری تحقیقاتی و مشخص نمودن سطوح متفاوت خودکارآمدی عمومی افراد جامعه ساخته شده که شامل 17 گویه است و اعتبار این مقیاس در پژوهش براتی (1376)، $r=0/79$ ، عبدی‌نیا (1377)، $r=0/85$ محاسبه شده است. میانگین و انحراف استاندارد این آزمون به ترتیب 49/63 و 8/67، و ضریب پایایی این آزمون نیز از طریق روش آلفای کرونباخ 0/78 محاسبه شده است.

پرسشنامه سنجش صلاحیت حرفه‌ای: این پرسشنامه محقق ساخته بوده و از پرسشنامه اکبری (1390) و درستکار (1388) اقتباس شده است که در سه مولفه ارائه می‌شود:

- مهارت‌ها در تدریس

- مهارت‌ها در مدیریت کلاس

- مهارت‌ها در وسایل کمک آموزشی

در این جا، با مساعدت اساتید، پس از حذف و ایجاد تغییرات لازم در بعضی سئوالات و اضافه نمودن سئوالات جدید، برای برآورد روایی پرسشنامه از روش روایی صوری استفاده شد. همچنین در این تحقیق به منظور برآورد پایایی اولیه پرسشنامه صلاحیت حرفه‌ای، بر روی نمونه‌ای 30 نفری اجرا، و سپس آلفای کرونباخ آن محاسبه شد. در این روش آلفای به دست آمده 0/89 بود. برای مولفه‌های مهارت تدریس، مدیریت کلاس و استفاده از وسایل کمک آموزشی به ترتیب مقادیر 0/83، 0/89 و 0/85 به دست آمد. همچنین جهت بررسی پایایی پرسشنامه از روش دو نیمه کردن نیز استفاده شد که در این روش نیز ضریب آلفای بالایی (0/81) برای پرسشنامه به دست آمد.

در این پژوهش، برای پردازش اطلاعات از نرم افزار spss نسخه 21 استفاده شد و در راستای پاسخگویی به سوالات مطرح شده در پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی مناسب شامل: فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد، و از آمار استنباطی از همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه جهت بررسی رابطه و پیش‌بینی بین متغیرها، t مستقل و تحلیل واریانس استفاده شد.

نتایج

در جداول شماره 1، 2 و 3 برخی از ویژگی‌های جمعیت شناختی ارائه شده است:

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

جدول 1: آمار توصیفی مربوط به متغیر باورهای فراشناختی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
جنسیت	2/83	0/67
	2/81	0/72
تاهل	2/75	0/68
	2/84	0/70
سابقه کاری	2/58	0/67
	2/92	0/70
	4/97	0/61
کل	2/82	0/69

همانطور که جدول بالا نشان می‌دهد زنان به نسبت مردان و افراد متاهل به نسبت مجرد دارای میانگین باورهای فراشناختی بیشتری می‌باشند. همچنین افراد با سابقه 20 سال به بالا به نسبت دیگر افراد دارای باورهای فراشناختی بیشتری می‌باشند.

جدول 2 آمار توصیفی متغیر خودکارآمدی معلمان را نشان می‌دهد:

جدول 2: آمار توصیفی مربوط به خودکارآمدی معلمان

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
جنسیت	3/52	0/79
	3/60	0/72
تاهل	3/44	0/76
	3/58	0/76
سابقه کاری	3/55	0/77
	3/55	0/78
	3/60	0/70
کل	3/56	0/76

همانطور که جدول بالا نشان می‌دهد زنان به نسبت مردان دارای میانگین خودکارآمدی کمتری می‌باشند. همچنین افراد متاهل خودکارآمدی بیشتری به نسبت افراد مجرد دارند. همچنین افراد با سابقه 20 سال به بالا به نسبت دیگر افراد دارای خودکارآمدی بیشتری می‌باشند.

جدول 3 آمار توصیفی مربوط به صلاحیت حرفه‌ای معلمان را نشان می‌دهد:

جدول 3: آمار توصیفی مربوط به صلاحیت حرفه‌ای

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
جنسیت	زن	4/13
	مرد	4/03
تاهل	مجرد	3/92
	متاهل	4/12
سابقه کاری	1-10 سال	4/05
	11-20 سال	4/09
	20 سال به بالا	4/18
کل	4/09	0/49

همانطور که جدول بالا نشان می‌دهد زنان به نسبت مردان دارای میانگین صلاحیت حرفه‌ای بیشتری می‌باشند. همچنین افراد متاهل صلاحیت حرفه‌ای بیشتری به نسبت افراد مجرد دارند. همچنین افراد با سابقه 20 سال به بالا به نسبت دیگر افراد دارای صلاحیت حرفه‌ای بیشتری می‌باشند. در پاسخ به بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج حاصل از اجرای آزمون همبستگی پیرسون در جدول 4 آورده شده است.

جدول 4: ضریب همبستگی پیرسون بین باورهای فراشناختی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی

همبستگی پیرسون	
میزان همبستگی	سطح معناداری
0/407	0/001
تعداد	276

رابطه بین باورهای فراشناختی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان

با توجه به میزان ضریب همبستگی به دست آمده، طبق جدول فوق ملاحظه می‌شود که بین باورهای فراشناختی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی با ضریب همبستگی $r=0/407$ در سطح $(p<0/01)$ رابطه معناداری وجود دارد. از همین رو، می‌توان گفت که دو متغیر باورهای فراشناختی و صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان با یکدیگر ارتباط مثبت و معنادار داشته و در صورت بروز تغییر (افزایش یا کاهش) در یکی از این دو متغیر، شاهد تغییر (افزایش یا کاهش) در متغیر دیگر می‌شود. در بررسی پاسخ سوال دوم پژوهش در خصوص وجود رابطه بین خودکارآمدی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی رابطه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج حاصل از اجرای آزمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه خودکارآمدی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی در جدول 5 آورده شده است.

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

جدول 5: ضریب همبستگی پیرسون بین خودکارآمدی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی

همبستگی پیرسون		
تعداد	سطح معناداری	میزان همبستگی
276	0/000	0/445

رابطه بین خودکارآمدی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان

با توجه به میزان ضریب همبستگی به دست آمده، طبق جدول فوق ملاحظه می‌شود که بین خودکارآمدی با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی با ضریب همبستگی $r=0/545$ در سطح $(p<0/01)$ رابطه معناداری وجود دارد. از همین رو، می‌توان گفت که دو متغیر خودکارآمدی و صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان با یکدیگر ارتباط مثبت و معنادار داشته، و در صورت بروز تغییر (افزایش یا کاهش) در یکی از این دو متغیر، شاهد تغییر (افزایش یا کاهش) در متغیر دیگر خواهیم بود. در پاسخ بررسی رابطه بین خودکارآمدی با باورهای فراشناختی معلمان دوره ابتدایی نیز از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول 6: ضریب همبستگی پیرسون بین خودکارآمدی با باورهای فراشناختی معلمان دوره ابتدایی

همبستگی پیرسون			رابطه بین خودکارآمدی با باورهای فراشناختی معلمان
تعداد	سطح معناداری	میزان همبستگی	
276	0/015	0/446	

با توجه به میزان ضریب همبستگی به دست آمده، طبق جدول فوق ملاحظه می‌شود که بین خودکارآمدی با باورهای فراشناختی معلمان دوره ابتدایی با ضریب همبستگی $r=0/446$ در سطح $(p<0/05)$ رابطه معناداری وجود دارد.

در تعیین سهم هر یک از باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان، در پیش‌بینی صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان از رگرسیون گام به گام استفاده شد، به این صورت که خودکارآمدی و باورهای فراشناختی در پیش‌بینی عملکرد صلاحیت حرفه‌ای معلمان وارد معادله رگرسیون شده‌اند.

جدول 7: تحلیل رگرسیون مولفه‌های وارد شده در معادله رگرسیون

مدل	R	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	برآورد خطای استاندارد
خودکارآمدی	0/245	0/06	0/057	0/48
باورهای فراشناختی	0/320	0/102	0/083	0/46

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در جدول 7 نشان می‌دهد که متغیر «خودکارآمدی» به تنهایی نزدیک به 6 درصد تغییرات صلاحیت حرفه‌ای را پیش‌بینی می‌نماید. در گام بعدی که متغیر «باورهای فراشناختی» وارد تحلیل می‌شود این عدد به 10 درصد می‌رسد.

جدول 8: تحلیل واریانس مولفه‌های وارد شده در رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
خودکارآمدی	رگرسیون	1	3/981	17/514	0/000
	باقی مانده	274	62/281		
	کل	275	66/262		
باورهای فراشناختی	رگرسیون	2	5/960	13/490	0/000
	باقی مانده	273	60/302		
	کل	275	66/262		

همانطور که جدول 8 نشان می‌دهد F در هر سه گام در سطح 0/001 معنادار است.

جدول 9: ضرایب خام و استاندارد که به t تبدیل شده‌اند

مدل	ضرایب استاندارد نشده خطای استاندارد	ضرایب استاندارد Beta	t	سطح معناداری
خودکارآمدی	0/157	0/245	4/185	0/000
خودکارآمدی	0/141	0/220	3/761	0/000
باورهای فراشناختی	0/123	0/175	2/99	0/000

در پاسخ به سوالات فرعی یعنی بررسی جنسیت، سابقه تدریس، مدرک تحصیلی و وضعیت تاهل بین باورهای فراشناختی، صلاحیت‌های حرفه‌ای و خودکارآمدی معلمان، از آزمون t برای دو گروه مستقل استفاده شد. برای برابری واریانس‌ها نیز آزمون لوین گرفته شد. همانطور که در جدول 10 (به پیوست) مشخص شده است، متغیرهای پژوهش، واریانس‌های برابری دارند، بنابراین برای تفسیر نتایج آنها از ردیف اول سطح معنی‌داری استفاده شد. با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده، تفاوت معنی‌داری بین صلاحیت حرفه‌ای، خودکارآمدی و باورهای فراشناختی، در دو گروه معلمان زن و مرد وجود ندارد. جهت بررسی سابقه تدریس، از تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شد. بر طبق جدول 11 متغیر «باورهای فراشناختی» با سطح معنی‌داری ($p < 0/01$) تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهد. یعنی مقدار آزمون فیشر در متغیر باورهای فراشناختی معنی‌دار است. اما این تفاوت در میانگین‌ها مشخص نیست.

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

جدول 11: تحلیل واریانس یک‌راهه برای متغیرهای پژوهش با توجه سابقه تدریس معلمان

متغیرها	منبع تغییر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
صلاحیت حرفه‌ای	بین گروهی	5840	2	294.	224.1	296.
	درون گروهی	673.65	273	241.		
	کل	262.66	275			
خودکارآمدی	بین گروهی	123.	2	062.	105.	900.
	درون گروهی	526.160	273	588.		
	کل	649.160	275			
باورهای فراشناختی	بین گروهی	822.7	2	911.3	487.8	0/000
	درون گروهی	813.125	273	471.		
	کل	635.133	275			

برای مشخص شدن تفاوت میانگین‌ها در سابقه تدریس معلمان از آزمون تعقیبی توکی استفاده شد که در جدول 12 مشخص است.

جدول 12: آزمون تعقیبی توکی جهت بررسی تفاوت میانگین‌ها در بین معلمان با سه سابقه متفاوت

سابقه تدریس	تفاوت میانگین‌ها	انحراف استاندارد	سطح معنی داری
1 - 10	-0/345*	0/091	0/001
11 - 20			
21 - 30	-0/392*	0/124	0/005
1 - 10	-0/345*	0/091	0/001
11 - 20			
21 - 30	-0/047	0/117	0/91
1 - 10	0/392*	0/124	0/005
11 - 20			
21 - 30	0/047	0/117	0/91

جدول بالا مشخص کرد که متغیر باورهای فراشناختی در بین معلمان با سابقه‌های تدریس دارای تفاوت معنی‌داری است. تعیین اولویت میانگین‌ها در سابقه تدریس متفاوت در جدول و نمودار زیر ارائه شده است.

جدول 13: اولویت بندی میانگین‌ها در سبک باورهای فراشناختی

Subset for alpha=0/05		نمونه	سابقه تدریس
2	1		
	2/58	91	1-10
2/93		141	11-20
2/97		44	30-21
0/905	1/00		سطح معناداری

جدول بالا میانگین‌ها را در ستون سوم به ستون چهارم از کمترین میانگین به بیشترین میانگین نشان می‌دهد. دبیران با سابقه تدریس 20-30 سال با میانگین 2/97 دارای بیشترین میانگین در متغیر باورهای فراشناختی می‌باشند. همچنین دبیران با سابقه 11-20 با میانگین 2/93 در اولویت دوم قرار دارند. برای بررسی وضعیت تاهل معلمان از آزمون t برای دو گروه مستقل استفاده شد. برای بررسی برابری واریانس‌ها از آزمون لوین استفاده شد. با توجه به برابری واریانس و سطح معنی‌داری بدست آمده، مشخص شد بین صلاحیت حرفه‌ای، خودکارآمدی و باورهای فراشناختی در دو گروه معلمان مجرد و معلمان متأهل در متغیر صلاحیت حرفه‌ای دارای تفاوت معنی‌دار، و از آنجا که میانگین صلاحیت حرفه‌ای معلمان متأهل 4/19 و میانگین معلمان مجرد 3/92 است، نشان دهنده این است معلمان متأهل نسبت به معلمان مجرد دارای صلاحیت حرفه‌ای بیشتری هستند. همچنین در بین معلمان مجرد و متأهل در متغیرهای باورهای فراشناختی و خودکارآمدی تفاوت معناداری دیده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان دوره ابتدایی شهرستان ارومیه با صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان صورت پذیرفت. نتایج یافته‌ها نشان داد که هر سه متغیر پژوهش با هم ارتباط معنی‌داری داشتند. یافته‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین صلاحیت حرفه‌ای و باورهای فراشناختی رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج گرن¹ و گیل² (2006) که بیان می‌کنند معلمی، اثربخش است که باور دارد تمام دانش‌آموزان می‌توانند موفق شوند و انتظارات بالایی برای آن‌ها در نظر می‌گیرد، همسو می‌باشد. همچنین با نتایج بخشی از پژوهش-های کرمی و همکاران (1390) و ابوالقاسمی و همکاران (1388) نیز همسو است.

یافته‌های حاصل از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین صلاحیت حرفه‌ای معلمان با خودکارآمدی آنان رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. این یافته با بررسی‌های پژوهش اکبری (1390)، بارکر و همکاران (2009)، مانوئل و آریاس (2007)، لی تل (1982)، اصغری و همکاران (1387) و

¹- Grant

²- Gillette

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

مطالعات رووف (1371) همسو است. همچنین این یافته با پژوهش و نتایج مطالعات طاهری و همکاران (1389) نیز که در زمینه رابطه بین باورهای خودکارآمدی معلمان و خرده مقیاس‌های صلاحیت و شایستگی معلمان انجام داده‌اند، همخوانی دارد. نکته جالب توجه این است که تمام پژوهش‌های بررسی شده که بین این دو متغیر انجام شده، حاکی از رابطه معنی‌دار بین آنها بوده است و موردی از ناهمخوانی گزارش نشده است. همچنین در پژوهش باهر و همکاران (1388) رابطه معنی‌داری بین خودکارآمدی با احساس موفقیت فردی به دست آمده است، از آنجایی که می‌توان از روی متغیرهای احساس خودکارآمدی میزان احساس موفقیت فردی را پیش‌بینی کرد، لذا به نوعی با نتایج یافته‌های این پژوهش همسویی دارد.

همچنین یافته‌های حاصل نشان داد که بین باورهای فراشناختی معلمان با خودکارآمدی آنان نیز رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت هر چه معلم دانش و اطلاعات بیشتری درباره آنچه انجام می‌دهد، داشته باشد و تسلط بیشتری بر فرآیند کلی کارهایش داشته باشد، در جهت بهتر شدن خویش بیشتر فعالیت خواهد کرد و پشتوانه بهتری برای انجام امور خواهد داشت. این یافته با پژوهش‌های پاک مهر و همکاران (1390) نیز که همبستگی معناداری را بین باورهای فراشناخت و خودکارآمدی نشان داده است، و نتایج پژوهش‌های خرازی، اژه‌ای، طباطبایی و کارشکی (1387) و مورز و همکاران (2006) همسو است. وانگا و همکاران (2008) در تحقیقات خود نشان دادند که افراد با خودکارآمدی بالا، توانایی‌های فراشناختی را بیشتر به کار می‌گیرند که نشان از همبستگی این دو متغیر دارد که با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. کرمی و همکاران (1390) در پژوهش خود با عنوان نقش باورهای فراشناخت و باورهای خودکارآمدی در اضطراب امتحان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به این نتایج رسیدند که بین اضطراب امتحان مولفه‌های باورهای فراشناختی همبستگی معناداری وجود دارد که نشان از همبستگی بالای باورهای فراشناختی با خودکارآمدی است که به نوعی با نتایج به دست آمده از این پژوهش همسو است.

نتایج حاصل از تحلیل آزمون t برای دو گروه مستقل نشان داد که تفاوت معنی‌داری با توجه به جنسیت وجود ندارد. این یافته با پژوهش‌های ایسکندر (2009)، زاهد و همکاران (1388)، میر سمیعی و همکاران (1387) اعرابیان و همکاران (1382)، حکمتی‌نژاد (1380) و وینرید (1996)، که از تساوی جنسیتی در خودکارآمدی گزارش می‌کنند، همخوانی دارد. البته این یافته با نتایج پژوهش اکبری (1390) که نشان داد بین خودکارآمدی معلمان مرد و زن تفاوت وجود دارد، همخوان و همسو نبوده است. در این زمینه، نتایج یافته‌های کارشکی و پاکمهر (1390) نشان داد که میانگین نمرات دختران نسبت به پسران در فراشناخت و خودکارآمدی بالاتر بوده، که نشان از عدم همخوانی و عدم همسویی با نتایج این پژوهش دارد. همچنین در مورد صلاحیت حرفه‌ای نتایج یافته‌ها نشان داد تفاوت معنی‌داری با توجه به جنسیت در صلاحیت حرفه‌ای معلمان نیست که با یافته‌های اکبری (1390) همسویی دارد. یوسفی (1389) در نتایج یافته‌های پژوهش خود به این نتیجه رسید که بین مهارت و جنسیت معلمان دوره ابتدایی رابطه معنی‌داری وجود دارد. یعنی مهارت زنان در تدریس از مهارت مردان بیشتر است، که به نوعی با نتایج

یافته‌های این پژوهش همخوانی ندارد. همچنین در مورد باورهای فراشناختی نتایج یافته‌های این پژوهش با یافته‌های مکاسی (2005) مغایر است.

نتایج حاصل از تحلیل واریانس یک راهه نشان داد که دبیران با سابقه 30-20 سال بیشترین تفاوت را در متغیر باورهای فراشناختی داشته‌اند. همچنین در متغیرهای صلاحیت حرفه‌ای و خودکارآمدی با سابقه تدریس تفاوت معناداری دیده نشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت با توجه به این که هر چه سابقه تدریس معلمان بیشتر باشد، دانش بیشتری را از فرآیند تدریس خواهند داشت، احتمال دارد این امر باعث شده است که معلمان با سابقه تدریس بیشتر باورهای فراشناختی بیشتری داشته باشند. در این پژوهش عدم تفاوت صلاحیت حرفه‌ای با سابقه تدریس با همکاران (1385)، عابدی و همکاران (1384)، بدرام (1382) و حاتری‌زاده (1387) همسو است، و با تحقیقات بارکر و همکاران (2009)، مانوئل و آریاس (2007)، تحقیقات عادل زاهد و همکاران (1388)، و کیلی هریس و همکاران (1388) همخوانی ندارد. اما نتایج یافته‌های این پژوهش که نشان از عدم تفاوت خودکارآمدی با سابقه تدریس داشت، با نتایج تحقیقات بارکر و همکاران (2009)، و کیلی هریس و همکاران (1388)، مانوئل و آریاس (2007)، تحقیقات عادل اکبری (1390) و زاهد و همکاران (1388) که عملکرد معلمان با تجربه را از لحاظ کارآمدی، بالاتر از معلمان کم تجربه گزارش می‌کنند، ناهمخوان است و همسویی ندارد.

نتایج حاصل از آزمون t برای دو گروه مستقل نشان داد که معلمان متاهل نسبت به معلمان مجرد دارای صلاحیت حرفه‌ای بیشتری هستند. همچنین در بین معلمان مجرد و متاهل در متغیرهای باورهای فراشناختی و خودکارآمدی تفاوت معناداری دیده نشد که برای این سوال با بررسی‌های صورت گرفته در پژوهش‌ها، مباحثی برای مقایسه وجود نداشته است.

پیشنهادها

با توجه به این که یافته‌های این پژوهش ارتباط بین فراشناخت و خودکارآمدی را با صلاحیت حرفه‌ای مورد تایید قرار داد، پیشنهاد می‌شود که راه‌های آشنایی و ارتقاء شناخت، از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی و دوره‌های ضمن خدمت با حضور اساتید روانشناسی با موضوعاتی در مورد شناخت، فراشناخت و باورهای فراشناختی برگزار شود تا به تقویت صلاحیت حرفه‌ای معلمان کمک نماید.

چون یافته‌های این پژوهش، افزایش فراشناخت، نسبت به سابقه کار، در معلمان را مورد تایید قرار داد؛ پس باید عوامل موثر در این متغیر شناسایی و تقویت گردد.

با توجه به این که نتایج این پژوهش میزان برخورداری از صلاحیت حرفه‌ای زنان و مردان را یکسان نشان می‌دهد، پس می‌توان از تمامی دوره‌های آموزشی، کارگاه‌ها و سمینارها بدون تفکیک جنسیتی برای ارتقاء عملکرد حرفه‌ای آنها استفاده کرد.

پیشنهاد می‌شود این پژوهش، با استفاده از ابزار دیگری نظیر مصاحبه و مشاهده عملکرد کلاسی نیز انجام شود.

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

پیشنهاد می‌شود این پژوهش در مورد مدیران مدارس نیز انجام، و نتایج مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و راه‌های بهبود این متغیرها در ارتباط با نقش مدیران شناسایی و تقویت گردند.

پیشنهاد می‌شود این پژوهش در خصوص معلمان مناطق مختلف و دوره‌های مختلف تحصیلی انجام گردد و نتایج به دست آمده با نتایج این تحقیق مورد مقایسه قرار گیرد.

منابع

- آتشک، محمد. ماه زاده، پریسا (1389). شناسایی و رتبه‌بندی موانع موثر بر عدم استفاده معلمان از فناوری اطلاعات و ارتباطات، نشریه علمی پژوهشی فناوری آموزش، سال پنجم، شماره دوم
- ابوالقاسمی، عباس؛ گلپور، رضا؛ نریمانی، محمد و قمری، حسین. (1388). بررسی رابطه باورهای فراشناختی مختل با موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دارای اضطراب امتحان. *فصلنامه مطالعات تربیتی و روانشناسی*، سال دهم، شماره 3 (پیاپی 22): 5-21.
- اصغری، آرزو؛ خداپناهی، محمدکریم؛ صالح صدق پور، بهرام. (1387). رابطه توانمندسازی و خودکارآمدی با رضایت شغلی، *مجله علمی - پژوهشی روانشناسی*، سال دوازدهم، شماره 2.
- اعرابیان، اقدس؛ خداپناهی، محمدکریم؛ حیدری، محمود؛ صدق پور، بهرام. (1382). بررسی رابطه باورهای خودکارآمدی بر سلامت روانی و موفقیت تحصیلی دانشجویان، *مجله روانشناسی*، شماره 32.
- اکبری، علی. (1390). بررسی رابطه باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان دوره ابتدایی شهرستان ارومیه با صلاحیت‌های حرفه‌ای آنان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.
- اندوز، زهرا. (1385). کارایی و اثربخشی الگوی فراشناختی ولز در درمان یک مورد اختلال وسواس اجباری. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، سال دوازدهم، شماره 1، 59-66.
- بدرام، محمدرضا. (1382). بررسی نیازهای آموزشی معلمان مدارس ابتدایی استان خراسان، *مقالات سازمان آموزش و پرورش خراسان*.
- حائری زاده، خیریه بیگم؛ محمد حسین، لیلی. (1387). ویژگی‌های معلم موثر، تهران: نشر قطره.
- دانش پژوه هر؛ فرزاد، وحید. (1385). ارزشیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی، *فصل نامه نوآوری‌های آموزشی*، سال پنجم، شماره هیجدهم.
- درستکار، سعید. (1388). بررسی رابطه بین مهارت‌های حرفه‌ای معلمان و پایگاه اجتماعی خانواده با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه اول ابتدایی شهر داراب، پایان‌نامه ارشد دانشگاه آزاد مرودشت.
- سلمانی دستجرد، ابراهیم؛ همتی نژاد، مهرعلی؛ رحمانی نیا، فرهاد. (1387). *رابطه آموزش‌های ضمن خدمت با خودکارآمدی معلمان تربیت بدنی*. نشریه حرکت، شماره 37، صص 193-204
- دلاور پور، محمد. (1387). پیش بینی آگاهی فراشناختی و پیشرفت تحصیلی بر اساس جهت‌گیری هدف. *فصلنامه علمی پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز*، سال سوم، شماره 9.
- رووف، علی. (1371). *تربیت معلم و کارورزی*، انتشارات: فاطمی، تهران.
- زاهد، عادل؛ نامور، یوسف؛ نوبخت، شهرام. (1388). رابطه‌ی رضایت شغلی با خودکارآمدی معلمان راهنمایی شهرستان مشگین شهر در سال تحصیلی 88-89. *مجله علوم تربیتی*، شماره هشتم.
- شولتز، دوان. (1386). *نظریه‌های شخصیت*. ترجمه کریمی، جمهری، نقشبندی، گودرزی، بحیرایی، نیکخو (1990). تهران: نشر ارسباران.

- شیرین زاده دستگیری، صمد؛ گودرزی، محمدعلی؛ غنی زاده، احمد؛ تقوی، محمدرضا. (1387). بررسی ساختار عاملی، روایی و اعتبار پرسشنامه فراشناخت. *مجله روانشناسی*. شماره 48: 461 - 445.
- صافی، احمد (1370). صلاحیت‌های حرفه معلمی. تهیه و تدوین دفتر برنامه‌ریزی و تالیف کتب درسی، شماره 164. طاهری، مرتضی؛ محب زادگان، یوسف؛ زمانپور، عنایت اله (1389). تأثیر دوره آموزشی مدیریت استرس بر استرس شغلی و باورهای کارآمدی معلمان، *مجله پژوهش در نظام‌های آموزشی*، شماره 8.
- عابدی، احمد؛ عریضی، حمیدرضا؛ سجانی نژاد مهدی. (1384). بررسی میزان آشنایی معلمان دوره ابتدایی شهر اصفهان با نظریه‌های یادگیری و نحوه به کارگیری آن‌ها در فرآیند تدریس، *فصلنامه دانشگاه شاهد*، سال دوازدهم، شماره 15.
- عالی، آمنه؛ امین یزدی، امیر. (1387). تأثیر ویژگی‌های معلم بر سبک مدیریت کلاس. *فصلنامه تعلیم و تربیت*، سال بیست و چهارم، شماره 193.
- عباسی، پروین. (1380). بررسی و مطالعه چگونگی استفاده دبیران مقطع متوسطه نظری شهر اصفهان از وسایل کمک آموزشی، *فصلنامه تعلیم و تربیت*، شماره 32.
- فولادچنگ، م؛ طیموری فرد، ع. (1391). نقش فراشناخت، هوش و خودکارآمدی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سال اول متوسطه. *دو فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری*، شماره 63، پاییز و زمستان: 129 - 117.
- کارشکی، حسین؛ پاک‌مهر، حمیده. (1390). بررسی رابطه باورهای خودکارآمدی، فراشناختی و تفکر انتقادی با سلامت روان دانشجویان علوم پزشکی. *مجله حکیم*. 187-180(3):14
- محمدامینی، زهرا. (1386). بررسی رابطه باورهای فراشناختی با سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شهرستان اشنویه. *فصلنامه نوآوری‌های آموزشی*، سال ششم، شماره 19: 154-141.
- مهرمحمدی، محمود. (1384). *مبانی علمی هنر تدریس*. تهران: انتشارات سمت
- میرسمیعی، مرضیه؛ ابراهیمی قوام، صغری. (1387). بررسی رابطه بین خودکارآمدی، حمایت اجتماعی و اضطراب امتحان با سلامت روانی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علامه طباطبائی، *فصلنامه روانشناسی و علوم تربیتی*، سال بیست و چهارم، 1
- وکیلی هریس، شهرام؛ حجازی، الهه؛ اژه ای، جواد. (1388). رابطه ویژگی‌ها و کارآمدی معلم با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، *مجله روانشناسی و علوم تربیتی*، 39:3.
- یوسف زاده، محمدرضا و معروفی، یحیی. (1389). *تدریس حرفه‌ای (مبانی، مهارت‌ها و راهبردها)*. همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی سینا، چاپ اول
- یوسف زاده، محمدرضا، یعقوبی ابولقاسم، رشیدی معصومه. (1390). تأثیر آموزش مهارت‌های فراشناختی بر خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه. *مجله روانشناسی مدرسه*، دوره 1، شماره 3

Antonietti A, Colombo B, Lozotsev Y. (2008). Undergraduates' metacognitive knowledge about the psychological effects of different kinds of computer supported instructional tools. *Computer Human Behavior*, 24, 5: 2172-98.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs.

Barker, K & et al (2009). *Positive Behavior for Learning: Differentiating Teachers' Self-efficacy*. For paper presentation at the AARE conference.

بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و خودکارآمدی معلمان با ...

- Flavell, J. H. & H. M. Wellman (1977); "Metamemory"; In R.V. Kail, J. R. & Y.W. Hagen (Eds.); *Perspectives on the Development of Memory and Cognition*; Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Maddux J E. (2002). *Self- efficacy: the power of believing you can. The handbook of positive psychology*. Newyork: oxford university press: 277-287.
- Manuel J. de la torre cruz, pedro f. Casanova arias. (2007). Comparative analysis of expectancies of efficacy in in-service and prospective teachers. *Teaching and Teacher Education* .pp . 641-652 .
- Moses, L.J., & Baird, J.A.(2002).*Metacognition*. In R.A. Wilson & F.C. Keil (Eds.), *The MIT encyclopedia of the cognitive sciences*. Cambridge, MA: MIT Press.
- NJSang, Guoyuan; Valcke, Martin; Braak, Johan van; Tondeur, Jo. (2010). Student teachers' thinking processes and ICT integration: Predictors of prospective teaching behaviors with educational technology, *Computers and Education*.
- Tierney; Farmer, S.M. (2002).Creative self-efficacy: Its potential antecedents and relationship to creative performance. *Academy of Management Journal*, 45: 1137–1148.
- Wanga, Shu Ling ; Yi Wub, Pei (2008). The role of feedback and self-efficacy on web-based learning:The social cognitive perspective. *Computers & Education*. 51:1589–1598.
- Wells A. (2009). *Meta cognitive therapy for anxiety and depression*. New York: The Guilford Press. and Cognitive Instruction; Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, pp. 15-51.

جدول 10: آزمون t مستقل برای متغیرهای پژوهش در معلمان زن و مرد

آزمون t برای برابری واریانس‌ها				آزمون لوین برای برابری واریانس‌ها				
تفاوت خطای استاندارد	تفاوت میانگین‌ها	سطح معنی‌داری (Sig.)	df	t	سطح معنی‌داری (Sig.)	F		
.05914	-.09577	.107	274	-1.619	.013	6.255	واریانس برابر فرض شده است	صلاحیت حرفه‌ای
.05768	-.09577	.098	270.166	-1.660			واریانس برابر فرض شده است	
.09240	.08213	.375	274	.889	.121	2.419	واریانس برابر فرض شده است	خودکارآمدی
.09165	.08213	.371	272.173	.896			واریانس برابر فرض شده است	
.08439	-.01072	.899	274	-.127	.779	.079	واریانس برابر فرض شده است	باورهای فراشناختی
.08482	-.01072	.900	259.885	-.126			واریانس برابر فرض شده است	